OMBUDSPERSON INSTITUCIJA na KOSOVU

IZVEŠTAJ

Ex officio registarski broj 43/05

U vezi usmene i pismene upotrebe Bosanskog jezika u Opštinskom sudu u Peći

Ombudsperson na Kosovu, u skladu sa članom 4.1 stavovi (b) i (f) UNMIK Uredbe broj 2006/6 o Ombudsperson Instituciji na Kosovu i pravila 18 i 19 of Pravila Postupka Ombudsperson Institucije na Kosovu, dana 30. juna 2006,

pdfMachine
A pdf writer that produces quality PDF files with ease!
Produce quality PDF files in seconds and preserve the integrity of your original documents. Compatible across nearly all Windows platforms, simply open the document you want to convert, click “print”, select the “Broadgun pdfMachine printer” and that’s it! Get yours now!

objavio je sledeći izveštaj:

POSTUPAK PRED OMBUDSPERSONOM

1. 27. marta 2003. godine, g-din Jusuf Mekić (u daljem tekstu "žalilac") podneo je žalbu Ombudspersonu u vezi dužine postupka u vezi sa građanskom parnicom pred Opštinskim sudom u Peći (u daljem tekstu "Opštinski sud"). Istog datuma, žalilac je podneo formalnu aplikaciju Ombudsperson Instituciji, koja je privremeno registrovana (privremeni registarski broj 877/03).

2. U decembru 2004. godine, tokom „otvorenog dana" Ombudspersona u Peći, žalilac se takođe požalio da su ročišta bila održavana na albanskom jeziku, a ne na jeziku kojim govori žalilac, koji je pripadnik bošnjačke zajednice, i da mu Opštinski sud nije obezbedio tumača. On se takođe požalio da su odluke donete od strane Opštinskog suda bile samo na albanskom jeziku.

3. 25. februara 2005. godine, Ombudsperson je odlučio da otvori *ex officio* istragu u vezi upotrebe jezika žalioca tokom sudskog postupka, koja je registrovana pod *ex officio* registarskim brojem 43/05.

4. 18. marta 2005. godine, Ombudsperson je poslao pismo predsedniku Opštinskog suda, tražeći od njega da mu dostavi informacije koje su se odnosile na navode žalioca. U tom kontekstu, Ombudsperson je zatražio da mu se dostave kopije donetih odluka i zapisnici sa sudskih ročišta u postupku žaliočevog slučaja.

5. U pismu od 5. aprila 2005. godine, predsednik Opštinskog suda je odgovorio na zahtev Ombudspersona i u svom pismu priložio zatražene kopije donetih odluka, kao i zapisnike ročišta u postupku žaliočevog slučaja.

6. 13. aprila 2005. godine, žalilac se sastao sa zamenikom Ombudspersona tokom „otvorenog dana" u Peći, navodeći da je nakon što se postupak pred prvostepenim sudom završio, on zatražio od Opštinskog suda da donese odluku. Nakon što mu je nadležni sudija odgovorio da sačeka dok se odluka ne prevede na bosanski, što bi trajalo veoma dugo, žalilac je zatražio da mu se odluka dostavi na albanskom, koja je bila gotova.

7. 6. septembra 2005. godine, pravnik Ombudsperson Institucije je kontaktirao predsednika Opštinskog suda u vezi ovog pitanja. On je naveo da u Opštinskom sudu imaju samo jednog tumača, a mnogo slučajeva od Bošnjaka i mnogo podnesaka koje bi trebalo prevesti.

PO ČINJENICAMA

I. OKOLNOSTI U SLUČAJU

Činenice u slučaju se mogu sažeti na sledeći način:

8. 29. juna 2001. godine, žalilac je podneo tužbu protiv svog komšije pred Opštinskim sudom kako bi potvrdio vlasništvo nad svojom imovinom i zatražio povraćaj imovine. Žaliočeva tužba je

pdfMachine
A pdf writer that produces quality PDF files with ease!
Produce quality PDF files in seconds and preserve the integrity of your original documents. Compatible across nearly all Windows platforms, simply open the document you want to convert, click "print", select the "Broadgun pdfMachine printer" and that's it! Get yours now!

sastavljena na albanskom jeziku od strane njegovog pravnog zastupnika, koji je pripadnik albanske zajednice.

9. 3. oktobra 2001. godine, Opštinski sud je održao ročište u vezi sa slučajem. Žalilac je prisustvovao ročištu bez svog pravnog zastupnika. Ročište je održano na albanskom jeziku, a tumač nije bio prisutan.

10. 7. novembra 2001. godine, 6. decembra 2001. godine i 10. januara 2002. godine, Opštinski sud je održao ročišta u vezi sa slučajem. Žalilac je prisustvovao ovim ročištima zajedno sa svojim pravnim zastupnikom, međutim tumač nije bio prisutan. Ročišta su održana na albanskom jeziku.

11. 22. marta 2002. godine, nadležni sudija Opštinskog suda je izašao na terensku inspekciju zajedno sa strankama u postupku. Žalilac je bio prisutan bez svog advokata, a Opštinski sud mu nije obezbedio tumača.

1. 16. maja i 27. juna 2002. godine, Opštinski sud je održao ročišta u vezi sa slučajem. Žalilac je prisustvovao ročištima zajedno sa svojim pravnim zastupnikom, međutim opet, tumač nije bio prisutan. Ročišta su održana na albanskom jeziku.

2. 27. juna 2002. godine, Opštinski sud je doneo odluku kojom je odbio žaločevu tužbu (C.br.457/01). Odluka je doneta samo na albanskom jeziku.

3. Dana 5. avgusta 2002. godine, žalilac je podneo žalbu Okružnom sudu u Peći (u daljem tekstu „Okružni sud“) protiv presude od 27. juna 2002. godine u zakonskom roku. U svojoj žalbi, između ostalog, on je napomenuo da je došlo do nekih prekršaja u postupku koji se odnose na korišćenju jezika stranke pred sudom.

4. 3. marta 2003. godine, sledeći žaločevu žalbu, u kojoj je takođe navedeno da je došlo do znatnih kršenja odredaba Jugoslovenskog Zakona o parničnom postupku (u daljem tekstu ‘‘Zakon o parničnom postupku’’) od strane Opštinskog suda u vezi upotrebe jezika tokom sudskog postupka, Okružni sud je sazvao veće od tri sudije kako bi razmotrili žalbu. Istog dana, Okružni sud je doneo odluku da vrati slučaj Opštinskom sudu na razmatranje, zasnivajući se na tome da je došlo do značajnih kršenja određenih odredbi Zakona o parničnom postupku. Prvo, Okružni sud je smatrao da tema presude nije bila jasna; postojale su protivrečnosti između teme, odluke i obrazloženja zajedno sa dokazima koji su predstavljeni u slučaju. Drugo, Okružni sud je smatrao da je činjenica da ročišta nisu održana na maternjem jeziku žalioca i da sudski tumač nije bio prisutan predstavljala kršenje važećeg zakona. Zapisnik takođe nije pokazao da je žalilac mogao da razume jezik na kojem su se održala ročišta i da li je njemu bio potreban tumač (član 354 stav 2 tačka 13 Zakona o parničnom postupku i član 354 stav 2 tačka 8 Zakona o parničnom postupku). Odluka Okružnog suda je objavljena na oba jezika, albanskom i bosanskom.

5. 23. aprila i 11. juna 2003. godine, Opštinski sud je održao ročišta u vezi sa slučajem. Žalilac je bio prisutan, zajedno sa svojim pravnim zastupnikom albanske nacionalosti. Tumač Opštinskog suda za bosanski jezik je takođe bio prisutan na ročištima. Ročišta su održana na albanskom jeziku.

pdfMachine
A pdf writer that produces quality PDF files with ease!
Produce quality PDF files in seconds and preserve the integrity of your original documents. Compatible across nearly all Windows platforms, simply open the document you want to convert, click “print”, select the “Broadgun pdfMachine printer” and that’s it! Get yours now!

6. 21. oktobra 2003. godine, nadležni sudija Opštinskog suda je izašao na terensku inspekciju zajedno sa strankama. Žalilac je bio prisutan zajedno sa svojim advokatom. Opštinski sud mu nije obezbedio tumača.

7. 19. februara 2004. godine, Opštinski sud je održao ročište u slučaju. Žalilac je bio prisutan, zajedno sa svojim advokatom. Ročište je održano na albanskom jeziku. U zapisniku je navedeno da je žalilac bio obavešten o svom pravu na tumača, međutim on je izjavio da je razumeo jezik na koji se održavalo ročište i da mu prema tome nije bio potreban tumač.

8. 5. aprila 2004. godine, Opštinski sud je izašao na terensku inspekciju zajedno sa strankama. Žalilac je bio prisutan zajedno sa svojim advokatom. Opštinski sud mu nije obezbedio tumača.

9. 20. maja 2004. godine, Opštinski sud je održao ročište u slučaju. Žalilac je bio prisutan zajedno sa svojim advokatom. Opštinski sud mu nije obezbedio tumača. Ročište je održano na albanskom jeziku.

10. 1. jula i 8. septembra 2004. godine, Opštinski sud je održao ročišta u slučaju. Žalilac je bio prisutan zajedno sa svojim advokatom. Opštinski sud mu nije obezbedio tumača. Ročište je održano na albanskom jeziku.

11. 8. septembra 2004. godine, Opštinski sud je doneo odluku kojom je odbio žaločevu tužbu (C.br.67/03 od 8. septembra 2004). Odluka je objavljena samo na albanskom jeziku.

12. 16. novembra 2004. godine, žalilac je podneo žalbu Okružnom sudu protiv presude od 8. septembra 2004. godine. Žalba je sastavljena samo na albanskom jeziku. U žalbi, žalilac nije pomenuo ništa što bi se odnosilo na jezik.

13. 13. juna 2005. godine, Okružni sud je sazvao veće od troje sudija kako bi razmotrili žalbu. Istog dana, Okružni sud je doneo odluku o odbijanju žaločeve tužbe (AC.br.356/04 od 13. juna 2005). Odluka je predata žaliocu na albanskom i bosanskom jeziku.

14. 18. jula 2005. godine, žalilac je u vidu vandrednog pravog leka podneo zahtev za reviziju Vrhovnom sudu Kosova (u daljem tekstu "Vrhovni sud"). U svom zahtevu on je, između ostalog, pomenuo da je došlo do značajnih kršenja odredaba Zakona o parničnom postupku koji su se odnosili na upotrebu jezika.

15. 27. oktobra 2005. godine, Vrhovni sud je doneo odluku kojom je odbio žaločev zahtev za reviziju (Rev.br.152/2005 od 27. oktobra 2005). U vezi žalbe žalioca da je došlo do značajnih kršenja odredbi Zakona o parničnom postupku u vezi upotrebe jezika, Vrhovni sud je primetio da je pravni zastupnik žalioca bio albanske nacionalnosti i da su svi podnesci sa žaločeve strane, počevši od tužbe pa do završetka drugostenog postupka, kao i zahtev za reviziju, bili sastavljeni na jeziku pravnog zastupnika žalioca. Iz zapisnika sa ročišta, moglo se zaključiti da nije podnet nijedan prigovor u vezi jezika koji se koristi i da su sudski tumači bili prisutni. Šta više, odluke su donete na jeziku žaločevog pravnog zastupnika i prema tome može se pretpostaviti da je žalilac bio veoma dobro obavešten o njihovom sadržaju.

pdfMachine
A pdf writer that produces quality PDF files with ease!
Produce quality PDF files in seconds and preserve the integrity of your original documents. Compatible across nearly all Windows platforms, simply open the document you want to convert, click "print", select the "Broadgun pdfMachine printer" and that's it! Get yours now!

II. RELEVANTNI ZAKON

16. Član 11 Rezolucije 1244 Saveta Bezbednosti Ujedinjenih Nacija (1999) (10. jun 1999) u prikladnom delu navodi:

'Savet Bezbednosti … [d]onosi odluku da će glavne odgovornosti međunarodnog civilnog prisustva uključivati … (j) zaštitu i promovisanje ljudskih prava ....'

17. Član 1 UNMIK Uredbe broj 1999/1 o Ovlašćenjima privremene uprave na Kosovu (25. juli 1999) u prikladnom delu navodi:

Sva zakonodavna i izvrša vlast koja se odnosi na Kosovo, uključujući i upravljanje pravosuđem, poverena je UNMIK-u a sprovodi je Specijalni predstavnik Generalnog sekretara.

18. Član 1 UNMIK Uredbe broj 1999/24 o Zakonu koji se primenjuje na Kosovu (12. decembar 1999) izmenjena i dopunjena UNMIK Uredbom. 2000/59 (27. oktobar 2000) u prikladnom delu navodi:

1.1 Zakon koji se primenjuje na Kosovu je sledeći:

(a) Uredbe koje objavljuje Specijalni predstavnik Generalnog sekretara zajedno sa dole navedenim dopunskim pravnim dokumentima; i

(b) Zakon koji je bio na snazi na Kosovu na dan 22. mart 1989. godine….

[…]

1.3 Prilikom obavljanja svojih funkcija, sva lica koja obavljaju svoje javne dužnosti ili rade u javnim službama pridržavaju se međunarodno priznatih standarda o ljudskim pravima, koji se naročito ogledaju u […] Evropskoj Konvenciji za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda od 4. novembra 1950. godine.

19. Član 4.4 Poglavlja 4 Ustavnog okvira za privremenu samoupravu na Kosovu, koji je proglašen UNMIK Uredbom broj 2001/9 od 15. maja 2001) u prikladnom delu navodi:

4.4 Zajednice i njihovi članovi imaju pravo da:

a. Slobodno koriste svoj jezik i pismo, pred sudovima, organima i drugim javnim telima na Kosovu; […]

20. Član 6 Zakona o parničnom postupku (*SFRJ službeni list 4/77, 14. januar 1977*) u prikladnom delu navodi:

Parnični postupak vodi se na jeziku koji je u službenoj upotrebi u sudu.

pdfMachine
A pdf writer that produces quality PDF files with ease!
Produce quality PDF files in seconds and preserve the integrity of your original documents. Compatible across nearly all Windows platforms, simply open the document you want to convert, click “print”, select the “Broadgun pdfMachine printer” and that’s it! Get yours now!

Stranke i drugi učesnici u postupku imaju pravo da se služe svojim jezikom i pismom i da im se pisma dostavljaju na jezicima naroda i narodnosti […] u skladu sa oderdbama ovog zakona.

21. Član 89 Zakona o parničnom postupku, navodi:

Stranke mogu preduzimati radnje u postupku lično ili preko punomoćnika, ali sud može pozvati stranku koja ima punomoćnika da se pred sudom lično izjasni o činjenicama koje treba utvrditi u parnici.
Stranka koju zastupa punomoćnik može uvek doći pred sud i davati izjave pored svog punomoćnika.

22. Član 92 Zakona o parničnom postupku, navodi:

Radnje u postupku koje punomoćnik preduzima u granicama punomoćja imaju isto pravno dejstvo kao da ih je preduzela sama stranka.

23. Član 95 Zakona o parničnom postupku, navodi:

Ako je stranka dala advokatu punomoćje za vođenje parnice, a nije bliže odredila ovlašćenja u punomoćju, advokat je na osnovu ovakvog punomoćja ovlašćen:
1) da vrši sve radnje u postupku, a naročito da podnese tužbu, da je povuče, da prizna tužbeni zahtev ili da se odrekne tužbenog zahteva, da zaključi poravnanje, da podnese pravni lek i da se odrekne ili odustane od njega, kao i da zahteva izdavanje privremenih mera obezbeđenja;

[…]

24. Član 102 Zakona o parničnom postupku, navodi:

Stranke ili drugi učesnici u postupku imaju pravo da prilikom učestvovanja na ročištima i prilikom usmenih preduzimanja drugih procesnih radnji pred sudom upotrebljavaju svoj jezik. Ako se postupak ne vodi na jeziku stranke, odnosno drugih učesnika u postupku, obezbediće im se usmeno prevođenje na njihov jezik onoga što se na ročištu iznosi kao i usmeno prevođenje isprava koje se na ročištu koriste radi dokazivanja.

Stranke i drugi učesnici u postupku, poučiće se o pravu da usmeni postupak pred sudom prate na svom jeziku posredstvom tumača. Oni se mogu odreći prava na prevođenje ako izjave da znaju jezik na kome se vodi postupak. U zapisniku će se zabeležiti da im je data pouka, kao i izjave stranaka odnosno učesnika.

Prevođenje obavljaju tumači.

25. Član 103 Zakona o parničnom postupku, u prikladnom delu navodi:

Pozivi, odluke i druga sudska pisma upućuju se strankama i drugim učesnicima u postupku na […] jeziku koji je u službenoj upotrebi u sudu.

pdfMachine
A pdf writer that produces quality PDF files with ease!
Produce quality PDF files in seconds and preserve the integrity of your original documents. Compatible across nearly all Windows platforms, simply open the document you want to convert, click “print”, select the “Broadgun pdfMachine printer” and that’s it! Get yours now!

[…]

26. Član 354 Zakona o parničnom postupku, u prikladnom delu navodi:

Bitna povreda odredaba parničnog postupka postoji ako sud u toku postupka nije primenio ili ne nepravilno primenio koju odredbu ovog zakona, a to je bilo ili je moglo biti od uticaja na donošenje zakonite i pravilne presude.

Bitna povreda odredaba parničnog postupka uvek postoji:

[…]

8. ako je protivno odredbama ovog zakona sud odbio zahtev stranke da u postupku upotrebljava svoj jezik i pismo i da prati tok postupka na svom jeziku, a stranka se zbog toga žali;

[…]

13. ako presuda ima nedostataka zbog kojih se ne može ispitati, a naročito ako je izreka presude nerazumljva, ako protivreči sama sebi ili razlozima presude, ili ako presuda nema uopšte razloga ili u njoj nisu navedeni razlozi o odlučnim činjenicama, ili su ti razlozi nejasni ili protivrečni, ili ako o odlučnim činjenicama postoji protivrečnost između onoga što se u razlozima presude navodi o sadržini isprava ili zapisnika o iskazima datim u postupku i samih tih isprava ili zapisnika.

27. Član 365 Zakona o parničnom postupku, u prikladnom delu navodi:

Drugostepeni sud ispituje prvostepenu presudu u onom delu u kome se pobija žalbom, a ako se iz žalbe ne vidi u kom se delu presuda pobija, drugostepeni sud će uzeti da se presuda pobija u delu u kome stranka nije uspela u sporu.

Drugostepeni sud ispituje prvostepenu presudu u granicama razloga navedenih u žalbi, pazeći po službenoj dužnosti na bitne povrede odredaba parničnog postupka iz 354. stav 2. ovog zakona i na pravilnu primenu materijalnog prava. […]

28. Član 382 Zakona o parničnom postupku, u prikladnom delu navodi:

Protiv pravosnažne presude donesene u drugom stepenu stranke mogu izjaviti reviziju u roku od 30 dana od dana dostavljanja prepisa presude. […]

29. Član 383 Zakona o parničnom postupku, navodi:

O reviziji odlučuje Vrhovni sud […].

30. Član 385 Zakona o parničnom postupku, u prikladnom delu navodi:

Revizija se može izjaviti:

pdfMachine
A pdf writer that produces quality PDF files with ease!
Produce quality PDF files in seconds and preserve the integrity of your original documents. Compatible across nearly all Windows platforms, simply open the document you want to convert, click “print”, select the “Broadgun pdfMachine printer” and that’s it! Get yours now!

1) zbog bitne povrede odredaba parničnog postupka iz člana 354 stav 2 ovog zakona, osim ako se povreda odnosi na mesnu nadležnost (član 354, stav. 2 tačka 4), ako je prvostepeni sud doneo presudu bez glavne rasprave a bio je dužan da održi glavnu raspravu (član 354, stav. 2, tačka 9), ako je odlučeno u zahtevu o kome već teče parnica (član 354, stav. 2, tačka 11), ili ako je protivno zakonu bila isključena javnost na glavnoj raspravi (član 354, stav. 2, tačka 12);
2) zbog bitne povrede odredaba parničnog postupka iz člana 354 stav 1 ovog zakona koja je učinjena u postupku pred drugostepeni sudom; […]

31. Član 391 Zakona o parničnom postupku, navodi:

O reviziji revizijski sud odlučuje bez rasprave.

32. Član 393 Zakona o parničnom postupku, navodi:

Revizijski sud će presudom odbiti reviziju kao neosnovanu ako utvrdi da ne postoje razlozi zbog kojih je revizija izjavljena, kao ni razlozi na koje pazi po službenoj dužnosti.

33. Stav 1 člana 6 Konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (4. novembar 1950) (u daljem tekstu "Evropska Konvencija o ljudskim pravima" ili „Konvencija") u prikladom delu navodi:

1. Svako, tokom odučivanja o njegovim građanskim pravima i obavezama ili o krivičnoj optužbi protiv njega, ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnog vremenskom roku.

[...]

3. Svako ko je optužen za krivično delo ima sledeća minimalna prava:

a. da u najraćem mogućem roku, podrobno i na jeziku koji razume, bude obavešten o prirodi i razlozima za optužbu protiv njega; […]

e. da dobije besplatnu pomoć prevodioca ako ne razume ili ne govori jezik koji se upotrebljava na sudu.

ANALIZA

Pravo na pravičnu raspravu u razumnom vremenskom roku: član 6 Evropske Konvencije o ljudskim pravima

Žalilac, inače pripadnik Bošnjačke zajednice, je naveo da u postupku pred Opštinskim sudom ročišta održana i odluke objavljene na albanskom, a ne na jeziku žalioca.

Razmatranje navodnog kršenja pod domaćim zakonodavstvom

34. Član 6 Zakona o parničnom postupku u prikladnom delu navodi:

pdfMachine
A pdf writer that produces quality PDF files with ease!
Produce quality PDF files in seconds and preserve the integrity of your original documents. Compatible across nearly all Windows platforms, simply open the document you want to convert, click "print", select the "Broadgun pdfMachine printer" and that's it! Get yours now!

“ Parnični postupak vodi se na jeziku koji je u službenoj upotrebi u sudu.”

49. Član 102 Zakona o parničnom postupku, u prikladom delu navodi:

“ Stranke ili drugi učesnici u postupku imaju pravo da prilikom učestvovanja na ročištima i prilikom usmenih preduzimanja drugih procesnih radnji pred sudom upotrebljavaju svoj jezik. Ako se postupak ne vodi na jeziku stranke, odnosno drugih učesnika u postupku, obezbediće im se usmeno prevođenje na njihov jezik onoga što se na ročištu iznosi kao i usmeno prevođenje isprava koje se na ročištu koriste radi dokazivanja.

Stranke i drugi učesnici u postupku, poučiće se o pravu da usmeni postupak pred sudom prate na svom jeziku posredstvom tumača. Oni se mogu odreći prava na prevođenje ako izjave da znaju jezik na kome se vodi postupak. U zapisnik će se zabeležiti da im je data pouka, kao i izjave stranaka, odnosno učesnika. […]”

50. Ombudsperson primećuje da su u sadašnjem slučaju, postupci vođeni na albanskom, jednom od zvaničnih jezika na Kosovu.

51. Tokom prvostepenog postupka, Opštinski sud nije obezbedio tumača žaliocu. Iako žalilac nije podneo prigovor na ovu činjenicu, Ombudsperson primećuje da je, na osnovu člana 102 Zakona o parničnom postupku, sud bio obavezan da obavesti stranke i ostale učesnike o njihovom pravu da postupak pred sudom prate na njhovom jeziku posredstvom tumača.

52. Činjenica da je žalilac imao pravnog zastupnika albanske nacionalnosti ne znači da on, kao stranka u postupku, nije mogao aktivno da prisustvuje u postupku. Na osnovu člana 89 Zakona o parničnom postupku, stranka koju zastupa punomoćnik može uvek doći pred sud i davati izjave pored svog punomoćnika.

53. Ombudsperson navodi da, na osnovu člana 354, stav 8 Zakona o parničnom postupku, do veoma značajnog kršenja prakse i postupka dolazi ukoliko sud odbije zahtev stranke da u postupku upotrebljava svoj jezik i pismo i da prati tok postupka na svom jeziku.

54. U sadašnjem slučaju, međutim, Opštinski sud nije odbio pravo žalioca na upotrebu svog jezika međutim, takođe nije obavestio žalioca o njegovom pravu po ovom pitanju, tako da član 354 stav 8 ne može biti primenjiv u ovom slučaju.

54. Međutim, nakon žaliočeve žalbe, Okružni sud je zaključio da je usled, između ostalog i neuspeha Opštinskog suda da obavesti žalioca o njegovom pravu na osnovu člana 102, Opštinski sud je prekršio odredbe Zakona o parničnom postupku i vratio slučaj na ponovno razmatranje pred Opštinskim sudom. Tokom ponovnih ročišta pred Opštinskim sudom, održanih 23. aprila 2003. godine i 11. juna 2003. godine, Opštinski sud je obezbedio tumača žaliocu. Na trećem ročištu, koje je održano 19. februara 2004. godine, žalilac je obavešten o njegovom pravu na tumača, međutim on je odlučio da se odrekne ovog prava, navodeći da je bio u mogućnosti da prati ročište bez pomoći tumača.

pdfMachine
A pdf writer that produces quality PDF files with ease!
Produce quality PDF files in seconds and preserve the integrity of your original documents. Compatible across nearly all Windows platforms, simply open the document you want to convert, click “print”, select the “Broadgun pdfMachine printer” and that’s it! Get yours now!

55. Ombudsperson navodi da se po pitanju prvog postupka pred Opštinskim sudom, žalilac poslužio svojim pravom podnošenja žalbe Okružnom sudu, koji je nakon toga zaključio da je Opštinski sud prekršio određenje odredbe Zakona o parničnom postupku i vratio slučaj Opštinskom sudu. U drugom postupku, Opštinski sud je ispunio svoje obaveze na osnovu člana 102 Zakona o parničnom postupku i žalilac je nakon toga odlučio da ne koristi pomoć tumača. Ombudsperson prema tome zaključuje da u drugom postupku, Opštinski sud nije prekršio gore navedene odredbe Zakona o parničnom postupku.

Razmatranje navodnog kršenja pod međunarodnim zakonodavstvom

55. Član 6 Evropske Konvencije o ljudskim pravima garantuje pravo na pravično i javno saslušanje u određivanju građanskih prava i obaveza lica ili određivanju krivičnih optužbi protiv njega. Evropski sud za ljudska prava generalno smatra da član 6 ima istaknuto mesto u demokratskom društvu (vidi *Samogyi protiv Italije*, presuda od 18. maja 2004). Prvi stav člana 6 primenjuje se na različite tipove sudskih postupaka, dok se drugi i treći stav primenjuju isključivo u krivičnim slučajevima. Treći stav člana 6 navodi da u krivičnim slučajevima, optuženo lice ima pravo na besplatnu pomoć tumača ukoliko ne razume jezik koji se koristi u sudu To pravo nije, međutim, specifičnije pomenuto u Konvenciji u vezi građanskog postupka.

57. U tom kontekstu, Ombudsperson navodi da je u sadašnjem slučaju, neuspeh suda da ispuni svoje obaveze i obavesti žalioca o njegovom pravu na praćenje postupka na svom jeziku posredstvom tumača i da mu obezbedi tumača, uglavnom odnosi na opšto pravo koje je garantovano svakom licu "pravično i javno saslušanje" (član 6, stav. 1 Evropske Konvencije o ljudskim pravima).

58. Kao što je pomenuto u nekim presudama Evropskog suda za ljudska prava, pravo na „pošteno saslušanje" ima otvorenu i neograničenu prirodu. On pruža mogućnost dodavanja ostalih specifičnijih prava koji nisu navedeni u članu 6, a koji se smatraju neophodnim za „pravično saslušanje" i za donošenje odluke da li je došlo do „poštenog saslušanja" po datim činjenicama u slučaju kada se postupak razmatra kao celina. U isto vreme, javni organi uživaju široku diskreciju po pitanju odabira sredstava kako bi obezbedili da su njihovi pravi sistemi u skladu sa zahtevima člana 6 stava 1 (vidi *Colozza protiv Italije*, presuda od 12. februara 1985).

59. Iako se pravo na „pravično saslušanje" primenjuje kako u građanskim tako i krivičnim slučajevima, ova diskrecija je šira onda kada se radi na slučajevima koji se odnose na građanska prava i obaveze u odnosu na krivične slučajeve. U stvari, određena specifična prava su dodata članu 6 stavu 1 putem garantovanja pravičnog postupka. Najbolje utvrđena prava su ona na lično usmeno saslušanje i jednakost pravnih sredstava. Kršenje takvog specifičnog prava može voditi do kršenja prava na pravično saslušanje pod članom 6 stav 1, bez potrebe da se razmotre ostali aspekti postupka (vidi *Samogyi protiv Italije* gore navedena presuda, takođe vidi *Belziuk protiv Poljske*, presuda od 25. marta 1998).

60. Za razliku od krivičnih slučajeva, onda kada postoji opšte pravo na usmeno saslušanje, pravo stranke da bude prisutna na saslušanju je od strane suda smatrano relevantnim jedino u određenim ne-krivičnim slučajevima. Ovo se odnosi na slučajeve kod kojih je lični karakter i način življenja lica na koje se to odnosi od direktne važnosti za odluku i onda kada se slučaj

pdfMachine
A pdf writer that produces quality PDF files with ease!
Produce quality PDF files in seconds and preserve the integrity of your original documents. Compatible across nearly all Windows platforms, simply open the document you want to convert, click "print", select the "Broadgun pdfMachine printer" and that's it! Get yours now!

odnosi na procenu žaliočevog ponašanja. U ostalim slučajevima, dovoljno je da postoji usmeno saslušanje, u kojem je stranka zastupljena od strane advokata.

61. Ombudsperson ponavlja da pravo na pravično saslušanje zahteva saglasnost sa principom jednakosti pravnih sredstava (vidi *Ruiz-Mateos protiv Španije*, presuda od 23. juna 1993). Sud je doneo princip, po pitanju krivičnih i ne-krivičnih slučajeva, da svako ko je stranka u postupku mora imati prihvatljivu mogućnosti predstavljanja svog slučaja sudu pod uslovima koji ga ne stavljanju u podređeniji položaj u odnosu na njegovog protivnika.

62. U sadašnjem slučaju, Ombudsperson navodi da je žalilac imao mogućnost da efektivno predstavi svoj slučaj pred sudom preko svog advokata koji je znao Albanski i Bosanski jezik. U isto vreme, on je bio prisutan na svim saslušanjima.

63. Što se tiče principa jednakosti pravnih sredstava, Ombudsperson primećuje da dok su u prvom postupku pred Opštinskim sudom, saslušanja vođena na albanskom jeziku u odsutnosti tumača za žalioca, ovo je kasnije ispravljeno nakon što je slučaj vraćen Opštinskom sudu na ponovno postupanje. Žalilac je u toku postupka odustao od svog prava na prevod na Bosanski, navodeći da dovoljno razume Albanski kako bi pratio postupak.

64. Pošto je u drugom postupku Opštinski sud obezbedio da žalilac ne bude u podređenom položaju u odnosu na tuženu stranu, vidi se da nije došlo do kršenja principa jednakosti pravnih sredstava, posebno onda kada je žalilac izjavio da može pratiti postupak na albanskom jeziku.

65. U ovom kontekstu, Ombudsperson takođe podseća na sudsku praksu Komiteta za ljudska prava Ujedinjenih Nacija, koji je u prošlosti razmatrao slične slučajeve koji su se odnosili na pravo na tumača u sudskim građanskim parnicama (vidi *Cadoret & Bihan protiv Francuske*, slučaj broj 221/1987; *S.G protiv Francuske*, slučaj broj 347/1988). U ovim slučajevima, Komitet je zaključio da uslovi na pravično saslušanje ne obavezuju sud da obezbedi tumača licima koji mogu razumeti i izraziti se na službenom jeziku koji se koristi od strane suda. Pravo na pomoć tumača ne znači da osoba može odlučiti na kom jeziku on/ona želi da se postupak vodi. U slučaju S.G protiv Francuske, Komitet je naveo da ukoliko je žalilac odabrao da sa sudom komunicira na službenom jeziku, onda se on/ona ne može požaliti da je bio/bila diskriminisan od strane suda po pitanju jezika.

64. Ombudsperson prema tome zaključuje da nije došlo do kršenja prava na pravično saslušanje, koje je garantovano pod stavom 1 člana 6 Evropske Konvencije o ljudskim pravima.

Hilmi Jashari
v.d. Ombudspersona

pdfMachine
A pdf writer that produces quality PDF files with ease!
Produce quality PDF files in seconds and preserve the integrity of your original documents. Compatible across nearly all Windows platforms, simply open the document you want to convert, click “print”, select the “Broadgun pdfMachine printer” and that’s it! Get yours now!